

Desaťročie existencie Európskeho dohovoru o krajine: Florencia + 10

Pôvabnú krásavicu, ležiacu v objatí toskánskej pahorkatiny pri brehoch mútnej rieky Arno, preslávilo mnohé. Umenie, remeslá, obchod, filozofia, veda, náboženstvo, architektúra, móda a – krajina. Florencia, vnímaná ako jedno z najkrajších miest Európy, je známa katedrálou (Duomo), nádhernými palácami, bazilikami, kostolmi, námestiami, parkami, záhradami, galériami a ateliérmi. Svoje meno má odvodené od slova „prekvitajúca“, ale vlastní i ďalšie prívlastky. Kolíska renesancie. Umelecké hlavné mesto Talianska. Domov mnohých historicky významných politických a umeleckých osobností. Skrýva v sebe také prekrásne šperky ako Michelangelovu sochu Dávida či Botticelliho obraz Zrodenie Venuše. Od roku 1982 je historické centrum Florencie zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva. V rovnakom roku bola zverejnená Florentská charta o ochrane historickej zelene. A v roku 2000 bola Florencia miestom podpisu novej medzinárodnej dohody – Európskeho dohovoru o krajine.

Nová dohoda európskych štátov priniesla prevrat v prístupe a ponímaní krajiny. Pozornosť, dovtedy zameraná osobitne na ochranu prírody alebo na zachovanie kultúrneho dedičstva, sa upriamila na posilnenie európskej identity prostredníctvom ochrany, manažmentu a plánovania jej rôznych typov krajín. Prísne exaktné vedecké názory o funkciách krajiny, jej limitoch či potenciáli sa obohatili o nový rozmer – potrebu získať názory obyvateľov, ktorí v krajine žijú, a priznať im právo aktívne sa vyjadrovať k jej ďalšiemu rozvoju. Rada Európy prevzala záštitu nad monitorovaním, ako sa v jednotlivých štátoch integruje krajinný rozmer do regionálnych a územnoplánovacích koncepcií, do kultúrnych, environmentálnych, poľnohospodárskych, sociálnych a hospodárskych koncepcií, ako aj do ostatných koncepcií s možným priamym alebo nepriamym vplyvom na krajinu. Kvalita a rozmanitosť európskej krajiny začala byť považovaná za spoločný zdroj. Európska krajina sa zverejnením dohovoru dostala do pozície spoločnej hodnoty všetkých Európanov. Hodnoty, ktorá presahuje hranice danej lokality či štátu. Dohovor zaviazal zodpovedné orgány – štátnu a verejnú správu, aby zabezpečili dostatočnú právnu ochranu a kvalitnú starostlivosť rôznorodých typov krajín a aby v spolupráci s expertmi, univerzitami a mimovládnyimi organizáciami reagovali na prania verejnosti užívať krajinu vysokej kvality.

Rok 2010 je rokom odpočtu úspechov či prehier doposiaľ vyvinutého úsilia členských štátov Rady Európy, alebo ich nečinnosti pri presadzovaní princípov nového nástroja starostlivosti o krajinu do praxe. Je obdobím desaťročného bilancovania a prvým míľnikom Európskeho dohovoru o krajine na medzinárodnej, národných, regionálnych či miestnych úrovniach. Výsledok bol predstavený vo Florencii v októbri 2010. Slovenská republika bilancuje 5-ročné obdobie platnosti dohovoru na svojom území. Medzinárodná vlna nového chápania krajiny, ako spojenia medzi prírodou a kultúrou, zatiaľ v našich podmienkach nespôsobilá revolučnú zmenu v rozhodovaní o krajine. Celkom určite nás však pozitívne zasiahla a tlačí nás na ceste k prijatiu legislatívnych nástrojov lepšieho a dôkladnejšieho zabezpečenia vhodnej starostlivosti o krajinu Slovenska. Na tejto novej ceste nie sme osamotení a situácia u nás nezostáva v zahraničí bez povšimnutia. Potreba medzinárodnej pomoci a vzájomnej spolupráce pri presadzovaní nového konceptu ochrany, manažmentu a plánovania krajiny sa dostala do centra pozornosti v celej Európe.

Pavína Mišíková
Ministerstvo životného prostredia SR
koordinátorka EDoK v SR